

**Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького**

**Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти
кафедра початкової освіти**

Назва курсу	Педагогіка. Модуль 1. Теорія виховання
Викладачі	Молодиченко Валентин Вікторович
Профайл викладачів	http://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/kafedra-pochatkovoyi-osviti/sklad-kafedry-pochatkovoyi-osvity/molodychenko – valentin-victorovich/
Контактний тел.	097-482-428-1
Е-mail:	molodychenko@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=1009
Консультації	Онлайн-консультації: обговорення завдань із дисципліни, затвердження тем для самостійного вивчення.

1. Анотація до курсу

Предметом вивчення навчальної дисципліни є структура процесу виховання: зміст, закономірності, принципи, методи, форми виховання; особливості організації виховної роботи з учнями початкової школи, протиріччя між традиційними підходами в організації навчально-виховної роботи в початковій школі, діяльністю вчителів та класних керівників та викликами та очікуваннями суспільства, новою нормативно-правовою базою, що регламентує ці процеси у сучасній українській школі.

2. Мета та завдання курсу

Мета викладання навчальної дисципліни «Теорія і методика виховання». Теорія і методика виховання як навчальна дисципліна, у професійній підготовці вчителя початкових класів посідає одне з центральних місць. Метою викладання навчальної дисципліни „Теорія і методика виховання” сприяння формуванню навичок організації виховної роботи в початковій школі,

особливостей взаємодії зі всіма учасниками освітнього процесу – учнями, вчителями, батьками, підвищенню культури взаємодії, виробленню і дальшому удосконаленню професійних навичок.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія і методика виховання» є забезпечення оволодіння студентами основними категоріями виховного цілеспрямованого впливу на особистість молодшого школяра, методикою організації учнівського колективу, основними напрямками виховання у сучасній українській школі, особливостями роботи з учнями початкових класів, із засобами формування наукової світоглядної та громадянської позиції, їх суспільної активності, активного залучення до виховного процесу сім'ї, озброєння студентів новим виховним технологіям, сформувати уміння та навички організації виховання молодших школярів в умовах сучасної освітньої парадигми.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування дисципліною:

Загальні компетентності

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності

ФК 4. Здатність здійснювати навчання та виховання учнів відповідно до психолого-педагогічних закономірностей і принципів.

ФК 5. Здатність визначати зміст, основні форми та методи навчально-виховної роботи.

ФК 9. Здатність до розроблення програм та методик, технологій навчання і виховання молодших школярів.

ФК 13. Здатність планувати, аналізувати і проводити навчально-виховну діяльність, спрямовану на розвиток особистості в початкових закладах освіти.

ФК 22. Здатність до організації взаємодії з батьками в різних формах.

3. Формат курсу

Навчальна дисципліна «Теорія виховання», згідно з навчальним планом, проводиться у формі лекцій, семінарських та самостійних занять. Лекційний курс передбачає вивчення основних теоретичних положень педагогічного процесу, а також спирається на інноваційний досвід учителів. На практичних заняттях студенти відпрацьовуватимуть уміння формувати мету і завдання окремих напрямів виховання, розробляти різні форми виховних заходів, аналізувати сучасні приклади виховних заходів.

Формат курсу очний (offline) у вигляді лекційних та практичних занять, змішаний (blended) через систему Центру освітніх дистанційних технологій

МДПУ імені Богдана Хмельницького. Навчальний матеріал дисципліни структурований за темами, кожна з яких є відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульного контролю та аналіз результатів його виконання.

4. Результати навчання

ПРН 10. Користуватися сучасними педагогічними технологіями при підготовці і проведенні навчально-виховного процесу початкової школи.

ПРН 12. Застосовувати знання при вирішенні складних задач і проблем у процесі навчання або у професійній діяльності, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій.

ПРН 14. Здатність аналізувати та опрацьовувати нормативні документи з метою їх використання у професійній діяльності

ПРН 17. Здатність застосовувати сучасні підходи до навчання, розвитку, виховання й соціалізації учнів під час планування освітнього процесу

ПРН 26. Розробляти спільно з профільними фахівцями індивідуальні програми розвитку та навчання учнів, які потребують особливої уваги

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Всього годин / кредитів ЄКТС	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Форма підсумкового контролю
К-сть годин	45 / 1, 5	10	10	25	іспит

6. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий \ вибірковий
2021	4	Початкова освіта	2	Об.

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Студенти отримують додаткову інформацію з курсу за допомогою використання Інтернет-ресурсів, мультимедійного обладнання – перегляду презентацій, відеоматеріалів та періодичної літератури (фахових журналів, газет).

8. Політики курсу

На заняттях здобувачі освіти мають застосовувати технології практико-орієнтованого навчання. При оцінюванні навчальних досягнень враховується

пізнавальна активність здобувачів вищої освіти, глибина засвоєного ними матеріалу з курсу. Завдання до практичного заняття викладач надає в кінці проведеної лекції. Всі вид робіт необхідно виконувати в зазначені строки. При виконанні всіх завдань і видів контролю курсу викладачі та студенти мають дотримуватись академічної доброчесності. Пропущені заняття відпрацьовуються протягом 2 тижнів в часи консультацій викладача.

Під час проведення практичних занять здобувачі освіти мають змогу попрактикувати навички складання планів-конспектів виховних заходів в початковій школі.

В рамках даного освітнього компоненту передбачена процедура визнання результатів навчання, які здобувач вищої освіти набув шляхом неформальної освіти і демонструє для визнання у процесі опанування даної освітньої програми. Процедура визнання здійснюється згідно Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького https://drive.google.com/file/d/14KeC_yldBuss-N0Q60DqWdwy9We1_uV4/view

9. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Денна форма				
	усього	у тому числі			
		л.	пр.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи процесу виховання					
ТЕМА 1. Поняття про виховання як складову педагогічного процесу. Особливості виховного процесу. Фактори виховання. Етапи виховання. Концепції виховання.	4	2	-		2
ТЕМА 2. Основи національного виховання. Вимоги до особистості педагога як вихователя.	4	2	-		2
ТЕМА 3. Загальні закономірності виховання. Поняття про метод виховання. Класифікація методів.	4	-	2		2
Разом за змістовим модулем 1	12	4	2		6
Змістовий модуль 2.					

Змістовні компоненти виховного процесу					
ТЕМА 4. Формування наукового світогляду школярів. Розумове виховання дітей молодшого шкільного віку. Виховання дисциплінованості	4	2	-		2
ТЕМА 5. Моральне виховання школярів. Трудове виховання учнів початкової школи.	4	-	2		2
ТЕМА 6. Патріотичне та полікультурне виховання	4	2	-		2
ТЕМА 7. Естетичне виховання молодших школярів	3	-	-		3
ТЕМА8.Екологічне виховання. Громадянське виховання молодших школярів	4	-	2		2
ТЕМА 9. Фізичне виховання дітей молодшого шкільного віку	4	-	-		4
Разом за змістовим модулем 2	23	4	4		15
Змістовий модуль 3. Виховання особистості в колективі					
ТЕМА 10. Поняття про шкільний колектив	3	2	-		1
ТЕМА 11. Роль сім'ї у розвитку особистості. Індивідуальна роботи з учнями	3	-	2		1
ТЕМА12. Педагогічні основи виховної діяльності громадських організацій дітей, підлітків та дорослих	4	-	2		2
Разом за змістовим модулем 3	10	2	4		4
Усього годин	45	10	10		25

10. Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність процесу виховання. Виховання як спеціально організований і свідомо здійснюваний педагогічний процес. Зміст і	2

	результат виховання. Характеристика сучасних концепцій виховання. Діяльнісно-особистісна концепція виховання. Основи національної системи виховання.	
2.	Мета та завдання національного виховання, напрями виховання. Організаційно-педагогічна робота класного керівника. Роль інституту класного керівництва в сучасних умовах. Професіограма особистості і діяльності класного керівника. Основні завдання та функціональні обов'язки класного керівника. Зміст і форми виховної роботи класного керівника. Завдання та зміст роботи методоб'єднань класних керівників.	2
3.	Формування наукового світогляду молодшого школяра. Суть та основні структурні елементи наукового світогляду. Основні шляхи та засоби формування наукового світогляду учнів. Науковий світогляд і релігія. Світський характер виховання у сучасній школі. Розумове виховання молодших школярів. Завдання розумового виховання школярів. Сутність пізнавального інтересу. Вікова динаміка інтересів школярів. Основні шляхи та форми позакласної роботи, спрямованої на розвиток пізнавальних інтересів.	2
4.	Патріотичне та полікультурне виховання. Патріотизм як якісна характеристика громадянина. Національно-патріотичне виховання в системі виховання молодшого школяра. Мета, завдання та принципи національно-патріотичного виховання. Зміст і форми виховання. Приклади планів організації національно-патріотичного виховання у початковій школі. Полікультурне виховання учнів початкової школи.	2
5.	Формування учнівського колективу та його вплив на особистість школяра. Сутність, ознаки, функції колективу. Вплив колективу на особистість дитини. Структура дитячого, загальношкільного колективу. Процес розвитку колективу. Система перспективних ліній. Закони життя, стиль, тон дитячого колективу. Педагогіка паралельної дії.	2
Разом		10

11. Теми практичних занять

№	Назва теми	Форми контролю	Кількість годин
1.	Загальні закономірності виховання. Принципи виховання. Форми і методи виховання	Усне опитування	2
2.	Моральне виховання молодших школярів. Трудове виховання учнів.	Захист рефератів	2

3.	Екологічне виховання. Громадянське виховання молодших школярів	Захист презентацій	2
4.	Роль сім'ї у розвитку особистості. Родинне виховання молодших школярів.	аналіз конкретних ситуацій,	2
5.	Виховна діяльність громадських організацій дітей, підлітків та дорослих.	проектна робота в мікрогрупах	2
Разом			10

12. Самостійна робота

а) теми для самостійного опрацювання

№	Назва теми	Кіль- кість годин
1.	Поняття про виховання як складову педагогічного процесу. Особливості виховного процесу. Фактори виховання. Етапи виховання	2
2	Основи національного виховання. Вимоги до особистості педагога як вихователя.	2
3.	Загальні закономірності виховання. Методи виховання. Класифікація методів виховання.	2
4.	Формування наукового світогляду школярів. Розумове виховання дітей молодшого шкільного віку. Виховання дисциплінованості.	2
5.	Моральне виховання школярів. Трудове виховання учнів початкової школи.	2
6.	Патріотичне та полікультурне виховання	2
7.	Естетичне виховання молодших школярів	3
8.	Екологічне виховання. Громадянське виховання молодших школярів	2
9.	Фізичне виховання дітей молодшого шкільного віку	4
10.	Поняття про шкільний колектив	1
11.	Роль сім'ї у розвитку особистості. Індивідуальна роботи з учнями	1
12.	Педагогічні основи виховної діяльності громадських організацій дітей, підлітків та дорослих	2
Разом		25

б) завдання для самостійної роботи

№	Завдання для самостійної роботи
1.	Тези з теми «Фактори виховання. Етапи виховання»
2.	Аналіз професіограми учителя початкової школи (конспект).
3.	Створення структурно-логічної схеми до теми «Класифікація методів виховання»
4.	Створення плану-конспекту з теми «Формування наукового світогляду школярів. Розумове виховання»
5.	Реферат до теми «Моральне виховання школярів. Трудове виховання учнів початкової школи».
6.	Створення презентації до теми «Патріотичне та полікультурне виховання»
7.	Розробка плану щодо естетичного виховання молодших школярів (для 1-2 та 3-4 класів)
8.	Розробка пам'яток до тем «Екологічне виховання. Громадянське виховання молодших школярів»,
9.	Аналіз форм позаурочної та позашкільної роботи з фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку.
10.	Аналіз сучасних концепцій розвитку шкільного колективу (презентації)
11.	Характеристика форм і методів індивідуальної роботи з учнями початкової школи
12.	Характеристика виховного впливу на учнів початкової школи громадських організацій дітей та рухів

в) організація самостійної роботи студентів

№	Організація самостійної роботи студентів	Кількість годин
1.	Вивчення теоретичного матеріалу	12
2.	Виконання практичних завдань	13
Разом		

13. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» <https://drive.google.com/file/d/1HWL9vuhcizztkaC6wgf-fzXhr43uGR1W0/view> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана

Хмельницького» (протокол № 5 від 24.10.2019 р.)
<https://drive.google.com/file/d/1BDRNtAJupqmHkldtICJTkvL-LNTIjWRX/view.1>.

В рамках даного освітнього компоненту передбачена процедура визнання результатів навчання, які здобувач вищої освіти набув шляхом неформальної освіти і демонструє для визнання у процесі опанування даної освітньої програми. Процедура визнання здійснюється згідно Положення про порядок визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького https://drive.google.com/file/d/14KeC_yldBuss-N0Q60DqWdwy9We1_uV4/view та шляхом визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, що регламентуються документом «Положенням про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» (від 28.08.2020 р., протокол №1) https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmMu206ffea4Kjx3_Q/view та «Положенням про перезарахування освітніх компонентів та визначення академічної різниці у МДПУ імені Богдана Хмельницького» (протокол №1 від 28.08.2020 р.) <https://drive.google.com/file/d/1evp2PeqJTVk7lZSIWT9TgeGfyOU7hwSQ/view>

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам освіти з освітньої компоненти «**Теорія виховання**», є сумою балів за виконання практичних завдань та підсумкового модульного контролю. Впродовж трьох семестрів здобувачі за виконання завдань отримують по 100 балів. Усі види діяльності на практичному занятті, в тому числі й за виконану самостійну роботу, оцінюються так: «5», «4», «3», «2», які заносяться в академічний журнал.

Самостійно підготовлені теми або розв'язані окремі пізнавальні завдання, що винесені для самостійного опрацювання здобувачами освіти, оцінюються як частина теми практичного (лабораторного, семінарського) заняття.

Модульний контроль складається з двох теоретичних питань та тестів. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати здобувачі за модуль складає 30 балів. До цих балів додаються бали за поточний контроль (на практичних заняттях). Максимальна кількість балів за поточний контроль складає 20 балів. Вони розраховуються за формулою: наприклад, періодичний контроль, який проводиться двічі за семестр, є сумою балів (середньозважена оцінка) поточного контролю і балів за модульний контроль за такою формулою: $S_1 = x_0 + x_1 = 14 + 20 = 34(б)$, де S_1 – сума балів за перший періодичний контроль, X_0 – середньозважене балів за всі теми, включаючи теми і питання винесені на самостійну роботу, що передують першому періодичному контролю; X_1 – бали першого періодичного модульного контролю.

Студент має право на підвищення результату тільки одного модуля протягом тижня після його написання.

Підсумкова оцінка складається із суми балів за періодичні модулі за формулою:

$$S = S_1 + S_2$$

Максимальна сума (S) дорівнює 50 балам за кожний періодичний контроль.

Іспит (100 балів)

Іспит складається з 2 теоретичних питань та одного практико-орієнтованого завдання по 25 балів кожне, на які здобувач освіти має дати розгорнуті відповіді.

Бали	Критерії
21-25 балів	Теоретичні питання розкриті на високому теоретичному і практичному рівнях та у повному обсязі, видно орієнтування в матеріалі, наводяться приклади; якість відповідей свідчить про вільне володіння матеріалом лекційних і практичних занять, а також про ознайомлення з додатковим матеріалом з навчальної дисципліни; є особиста точка зору, аргументована і підкріплена науковими теоріями; можлива присутність деяких недоліків у вигляді описок.
16-20 балів	Ставиться за розкриття теоретичних питань, але не скрізь наводяться приклади до них, має місце деяка їх необґрунтованість; матеріал викладено в певній логічній послідовності, що говорить про вільне володіння лекційним і практичним матеріалом, але при цьому виявлено 1-2 несуттєві помилки; можлива присутність деяких недоліків у вигляді технічних помилок та описок.
11-15 балів	Навчальний матеріал в основному викладений повно, але при цьому допущені 3-4 грубі помилки. Із відповіді видно оволодіння загальним понятійним апаратом, орієнтування в теоретичному матеріалі навчального предмета. Але при розкритті основних питань допускаються суттєві помилки: немає визначень, правил, відсутні приклади на підтвердження викладеної теорії або відповідь неповна, нелогічна.
6-10 балів	Відповідь виявляє незнання або нерозуміння значної частини навчального матеріалу; допущені істотні помилки, матеріал викладений незв'язно. Пояснення побудовані неправильно, допущено 5-6 грубих помилок. Відповідь не виявляє розуміння основного змісту навчального матеріалу або в якій припущено

	декілька суттєвих помилок, відповіді не по суті теоретичних питань.
1-5 балів	Ставиться, якщо є визначення головного поняття, але воно повністю не розкрито і не дається до нього прикладів або питання викладене не по суті навчального матеріалу. Навчальний матеріал виявляє допущення більше 6 грубих помилок.

Крім теоретичних питань білет іспиту складається з 50 тестів. Правильна відповідь на кожен тест оцінюється 1 балом. Для виставлення підсумкової оцінки знаходиться сума балів за два семестри, до них додається сума балів за іспит і знаходиться середнє арифметичне цих двох даних.

14. Рекомендована література

Основна

1. Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 87 від 21.02.2018 (у 1-2 класах). Учитель початкової школи. 2018, №4 (вкладка).
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посіб. Дрогобич: Коло. 2010. 326 с.
3. З Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник / Володимир Миколайович Марків. Кривий Ріг: КПІ, 2015. 241 с.
4. Онищенко В.Д. Фундаментальні педагогічні теорії: монографія – Львів: Норма, 2014. 356 с.
5. Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти І ступеня для 1-2-х класів під керівництвом О.Я.Савченко (наказ МОН України від 21.03.2018 №268 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти»). [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://osvita.ua/school/program/program-1-4/60407/>
6. Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти І ступеня для 1-2-х класів під керівництвом Р.Б.Шияна (наказ МОН України від 21.03.2018 №268 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти»). [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://osvita.ua/school/program/program-1-4/60408/>
7. Gorman Af. Moral education. Peace and social justice / Af. Gorman. – Boston: O’Hare Press, 2001. 189 p.
8. Kohlberg L. Stages of moral development as a basis for moral education / L. Kohlberg. Bangor: University Press, 1992. 238 p.

Додаткова

1. Кіт Г.Г., Тарасенко Г.С. Українська народна педагогіка: навч. посіб. Вінниця:ПП «Едельвейс і К», 2010. 302 с.
2. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання – Прес, 2012. 418 с.
3. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: навч. посіб. К.: Знання, 2010. 415 с.
4. Фіцула М. Педагогіка: навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2013. 260 с.
5. Галузинський В.М. Педагогіка: теорія та практика: посіб. для вузів. - К.: Вища школа, 1995. 237 с.

Інформаційні ресурси

<http://osnova.com.ua/magazines/37/archive/>

<http://denysberezchnoy.com/berezhnaya/1class/index.html>.

<http://ukrjuntur.org.ua/>

<http://www.nenc.gov.ua>

<http://udcpo.com.ua>